

HET ABC (DEF) VAN MAATWERK

Op 1 april lezen we in de dagbladen: *“Vandaag houden de beschutte en sociale werkplaatsen op te bestaan. Het worden ‘maatwerkbedrijven’.*” Uiteraard wijzigt niet alleen de naam van de beschutte en sociale werkplaatsen maar veel meer. Met deze bijdrage wensen we u een verder inzicht te geven op het maatwerkkader en de veranderingen die dit kader teweeg brengt binnen de sociale economie.

Maatwerk?

In 2006 kwam in het kader van beter bestuurlijk beleid (BBB) de bevoegdheid van de beschutte werkplaatsen over van welzijn naar sociale economie, van het Vlaams Fonds voor Personen met een Handicap naar het Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie. De ambitie van de toenmalige voegdijsminister Kathleen Vanbrempt was duidelijk: de twee grootste sectoren (beschutte en sociale werkplaatsen) één maken. Deze ambitie is nu bijna 10 jaar later – op Vlaams niveau – gerealiseerd. Wat verandert er concreet?

A voor andere doelgroepen in beschutte werkplaatsen en sociale werkplaatsen

De doelstelling van het maatwerkdecreet is een kader te creëren voor de collectieve en professionele inschakeling van de zwaksten op de arbeidsmarkt en dit op basis van de individuele noden. Men wenst een algemene vereenvoudiging en afstemming te realiseren, meer specifiek ook van het bestaande instrumentarium binnen de sociale economie. Met het nieuwe maatwerkkader worden hierdoor niet alleen de schotten tussen beschutte werkplaatsen en sociale werkplaatsen weggewerkt, ook de huidige invoegregelgeving wordt geïntegreerd hierbinnen. Door de integratie van deze drie werkvormen vervallen ook de schotten tussen de drie huidige doelgroepen: langdurig werklozen/personen met een Psychologische Sociale Problematiek (PSP – voormalige SW-doelgroepwerknemers), Personen Met een ArbeidsHandicap (PmAH – voormalige BW-doelgroepwerknemers) en Uiterst Kwetsbare Werknemers (UKW – minstens 24 maanden werkloos – voormalige invoegwerknemers). Dit wil dus zeggen dat de beschutte werkplaatsen binnen hun contingent niet alleen voor PmAH maar ook voor andere doelgroepen nl. PSP en UKW een subsidie kunnen ontvangen. Voor de uiterst kwetsbare werknemers is deze subsidie beperkt tot 2 jaar.

Binnen het maatwerkdecreet worden subsidies toegekend aan MaatWerkBedrijven (MWB) en MaatWerkAfdelingen (MWA). MWB zijn organisaties die hun kerntaak leggen bij de inschakeling van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Om deze doelstelling te realiseren ontwikkelen MWB economische activiteiten. Om erkend te worden dient men wel minstens 20 vte doelgroepwerknemers te werk te stellen. Al de huidige beschutte en sociale werkplaatsen die hieraan voldoen krijgen automatisch het ‘label’ (erkenning) MWB. MWA tellen dan weer minstens 5 vte doelgroepwerknemers en zijn opgericht binnen een onderneming die haar kerntaak legt bij haar economische activiteit, maar die wel bereid zij om doelgroepwerknemers met de nodige begeleiding tewerk te stellen. Momenteel zijn er (nog) geen maatwerkafdelingen erkend.

B voor beperkt aantal plaatsen en beperkte subsidies

Binnen het maatwerkdecreet worden drie soorten subsidies toegekend aan het MWB of MWA: het WerkOndersteuningsPakket (WOP), de organisatiepremie en de infrastructuurondersteuning. Het werkondersteuningspakket kan verschillen per doelgroepwerknemer en bestaat uit een loonpremie en een begeleidingspremie. De loonpremie is een percentage van de loonkost en wenst het rendementsverlies van de doelgroepwerknemer te compenseren. Dit is een verandering in vergelijking met de vroegere subsidiering van de beschutte en sociale werkplaatsen. Deze voorzorg in een uursubsidie (per gepresteerd of gelijkgesteld uur) ongeacht de effectieve loonkost. Ook de subsidie voor de omkadering wijzigt: waar vroeger de beschutte werkplaatsen subsidies kregen voor bepaalde functies ontvangen MWB een begeleidingspremie per doelgroepwerknemer die ze tewerkstel-

len. Hierdoor zullen MWB een grotere autonomie hebben om de begeleiding (en de functies) zelf in te vullen. Daarnaast kunnen MWB rekenen op een organisatiepremie. Zoals momenteel ook het geval bij de beschutte werkplaatsen, zullen maatwerkbedrijven een beperking kennen van het aantal gesubsidieerde plaatsen. Alhoewel er een beperking bestond van het aantal gesubsidieerde plaatsen binnen de beschutte werkplaatsen, duurde het 15 jaar (van 1993 t.e.m. 2008) alvorens al de plaatsen werden toegewezen. Vanuit de overheid is de budgettaire beheersbaarheid primordiaal. Hierdoor heeft men ervoor geopteerd om niet alleen het aantal gesubsidieerde plaatsen voor de doelgroepwerknemers te beperken maar ook een subsidieplafond per MWB/MWA in te voeren. Dit plafond,

uitgedrukt in een maximum budget, zou jaarlijks door de minister worden vastgelegd. Momenteel is er geen duidelijkheid aangaande de berekeningswijze van dit bedrag.

C voor continuering van de decreten sociale en beschutte werkplaatsen (in de overgang)

Juridisch gezien bestaan beschutte en sociale werkplaatsen nog altijd! Doordat de federale wetgeving (nog) niet geënt is op de gewijzigde Vlaamse beleidscontext,

worden de decreten beschutte en sociale werkplaatsen niet opgeheven. Op deze manier kan een juridische vacuum worden vermeden. Twee van de belangrijkste thema's hierbinnen zijn het sociaal overleg en de sociale zekerheid. Deze twee zijn de belangrijkste puzzelstukken om een gelijk speelveld te creëren voor de maatwerksector, zowel voor de werkgevers als voor de werknemers. Enkel op deze manier kan het rugzakprincipe in de praktijk worden vormgegeven. Vandaag betaalt een voormalige sociale werkplaats beduidend meer sociale zekerheidsbijdrage voor een PmAH in vergelijking met een PSP-werknemer (GESCO- of SINE-statuut). Daarnaast is het omgekeerde waar voor voormalige beschutte werkplaatsen. De Vlaamse regering heeft zich geëngageerd om de gesprekken met de federale regering op te starten om op deze manier een gelijkschakeling van de federale verschillen te realiseren. Het streefdoel hierbij is om deze gelijkschakeling af te ronden tegen het einde van de overgangperiode, nl. 31/12/2018.

D voor doorstroom

Vanuit de idee dat plaatsen beperkt zijn en deze maximaal dienen te worden ingezet voor mensen die deze ondersteuning echt nodig hebben, is er in het maatwerk kader veel aandacht voor doorstroom. De VDAB evalueert minstens om de vijf jaar het WOP van elke doelgroepwerknemer (in dienst vanaf 1 april 2015). Door deze evaluatie kan het WOP worden bijgesteld naar beneden of naar boven. Indien de VDAB oordeelt dat een werknemer klaar is voor een tewerkstelling in het reguliere circuit, wordt een doorstroomtraject opgestart. Indien de persoon niet wenst door te stromen kan de VDAB beslissen om het WOP stop te zetten. Ook binnen de vroegere regelgeving BW was er een belangrijk doorstroomluik (opgenomen in de erkenningsvoorwaarden en de intensieve begeleiding van de personen met een voorwaardelijke erkenning (20 oriënteringsdagen)). Ondanks het ontbreken van dit luik binnen de sociale werkplaatsen, zijn de doorstroomcijfers van de PSP (SW) beduidend hoger dan deze van PmAH (BW) (resp. 3,8% en 0,3%).

E voor Enclave decretaal verankerd

Binnen het decreet wordt het enclavemodel binnen de beschutte werkplaatsen verankerd en opengetrokken naar de voormalige sociale werkplaatsen. Bij een enclave gaan doelgroepwerknemers onder leiding een toezicht van de werkplaats werken uitvoeren in de kernactiviteit en op de werkvloer van een klant.

F voor Financiering eerder voor de doelgroep dan voor de doelgroepwerknemer

De ambitie van de financiering van doelgroepwerknemers binnen maatwerk is duidelijk: op basis van de individuele noden van de werknemer een rugzak op maat bepalen. Door de hierboven geschetste problematiek van de ongelijkheid in sociale zekerheidsbijdrage is de rugzak nog geen realiteit geworden voor de maatwerksector. De Vlaamse overheid heeft geopteerd voor een bepaling van de rugzak op basis van de historische doelgroepen (PSP en PmAH) en niet voor een geïntegreerd verhaal, waarbij een cumula van bepaalde problematieken wordt gevalideerd. Subsidies worden vanaf 1 april 2015 bepaald op basis van de doelgroep (PSP of PmAH) waartoe men behoort. Zo zullen personen met een arbeidshandicap een lagere WOP krijgen (45% loonpremie en begeleiding midden) in vergelijking met personen met een psychosociale problematiek (45% loonpremie en begeleiding hoog). Indien PmAH of PSP aan een aantal criteria voldoen, krijgen zij een WOP van 60% loonpremie en begeleiding hoog. Om de overgangsfinanciering van de beschutte en sociale werkplaatsen naar maatwerk te organiseren, heeft men een administratieve inschaling gedaan van de zittende doelgroepwerknemers. De PmAH in de BW kregen het WOP 45% loonpremie, begeleiding midden voor de personen zonder statuut zwak (vroeger statuut in de BW) en 60% loonpremie, begeleiding hoog voor de personen met het statuut zwak. Alle zittende doelgroepwerknemers sociale werkplaatsen kregen het pakket 60% loonpremie en begeleiding hoog toegekend.

Wij hopen u met deze bijdrage een inleiding te hebben gegeven over het maatwerk.

PIETER VALKENEERS